
Medisinsk historie gjennom anekdoter

BOKOVERSIKT

To amerikanske leger, Meyer Friedman og Gerald W. Friedland, har påtatt seg den umulige og ikke særlig interessante oppgave å presentere ”medisinens ti-på-topp”. Boken omhandler ikke medisinsens historie, men de ti viktigste medisinske oppdagelsene siden 1543, det året Andreas Vesalius’ *De humani corporis fabrica, libri septem* kom.

Konseptet er på mange måter håpløst. Hvordan velge hva som er viktigst og på hvilken måte? Ved å gi ny viten (Vesalius), å bety et gjennombrudd i metodikk (Harvey), å muliggjøre forebygging (Jenner), å utvide det diagnostiske apparat (Röntgen) eller behandlingsmulighetene (Fleming)? Er originalitet eller praktisk betydning viktigst? Det er selvfølgelig forfatterens privilegium å stille opp sin private kanon, men det er leserens rett å spørre hvorfor for eksempel utviklingen av fødselstangen på 1700-tallet og Djerassis & Pincus’ arbeider med p-pillen i de første etterkrigsårene ikke er med. Det er lett å fortsette spørringen.

En av mange svakheter er at forfatterne i hvert kapittel forteller hvor viktig det de skriver om er, men få steder hvorfor nettopp dette er viktigere enn annet. En annen svakhet er fremstillingen av vitenskapelige oppdagelser som en slags idrettskonkurranse, en tredje at oppdagelsene ofte foregår i historiske og sosiale tomrom, en fjerde svakhet er at kinesisk og arabisk medisin er ikke-nærværende, osv.

Det er kommet en overflod av liknende medisinsk-historiske bøker, og det er lett å anbefale den interesserte leser å bruke tiden til noe annet. Det er f.eks. kommet svært mye spennende medisinsk-historisk litteratur i England, bl.a. fra Wellcome Institute for the History of Medicine i London. Likevel vil jeg ikke helt avskrive boken. Det er ikke noen selvfølge å lese om vevskultur i en ”ti-på-topp”-bok, og kapitlet om DNA-heliks har fått den vri historien fortjener. Den som er kjent med James Watsons egen fremstilling, vil ha glede av et kapittel som ikke heter ”Watson, Crick and DNA”, men ”Maurice Wilkins and DNA”. Her argumenteres det godt for at Wilkins i 1962 delte nobelprisen med superstjernene Watson og Crick, ikke at de delte den med ham.

Målgruppen er bredt definert, boken er lettlest uten unødvendig fagsjargong. Men det at en historie er godt fortalt er ikke tilstrekkelig til å gjøre den interessant.

Per E.Børdahl
Kvinneklubben
Rikshospitalet

Publisert: 10. desember 2000. Tidsskr Nor Legeforen.
© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. februar 2026.